

Finančné možnosti štátu a samosprávy pre podporovanie voľnočasových aktivít seniorov - dotačné systémy zainteresovaných subjektov

**Rada vlády Slovenskej republiky pre práva seniorov a prispôsobovanie verejných politik procesu starnutia populácie
podklady Ministerstva kultúry Slovenskej republiky na zasadnutie dňa 26. 6. 2015**

Ministerstvo kultúry SR (ďalej len „MK SR“) vytvára podmienky na tvorbu nástrojov smerujúcich k podpore kultúrnych práv znevýhodnených skupín obyvateľstva vrátane seniorov, pričom rešpektuje princíp rovnakého zaobchádzania a nediskriminácie a zároveň podporuje odstraňovanie predsudkov, stereotypov a informačných bariér v prístupe ku kultúre pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva a tiež elimináciu všetkých foriem násilia s cieľom posilniť solidaritu a toleranciu v spoločnosti.

Dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva - starostlivosť MK SR o znevýhodnené skupiny vrátane seniorov a senioriek

MK SR má vytvorený dotačný systém - **dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva**, ktorý je zameraný najmä na podporu dostupnosti kultúry pre zraniteľné skupiny vrátane seniorov. O podporu v rámci dotačného programu sa môžu uchádzať subjekty zabezpečujúce starostlivosť o rozvoj kultúrnych potrieb znevýhodnených skupín - osôb so zdravotným postihnutím, marginalizovaných rómskych komunít, zraniteľných skupín detí a mládeže, žien, ľudí bez domova, ľudí bez práce, migrantov, **ako aj senioriek a seniorov**. Zámerom programu je tiež vytváranie podmienok na zviditeľňovanie a prezentáciu kultúry znevýhodnených skupín obyvateľstva.

Dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva je v súčasnosti etablovaným a stabilným finančným nástrojom MK SR, ktorý dlhodobo a zmysluplne sprístupňuje kultúrne hodnoty marginalizovaným skupinám obyvateľstva. MK SR prostredníctvom dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva pokračuje tiež v rozvíjaní iniciatív a výziev, ktoré priniesol Európsky rok aktívneho starnutia 2012 (a ktorý bol explicitne tematizovaný aj v rámci výzvy k podávaniu žiadostí na rok 2012 v rámci dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva). V rámci predmetného programu sa v roku 2013 prerozdeleno 340 000 €, v roku 2014 išlo o sumu 375 300 €, v roku 2015 o sumu 375 500 €. MK SR plní prostredníctvom predmetného programu aj záväzky – dočasné vyrovnávacie opatrenia – vyplývajúce rezortu kultúry z tzv. antidiskriminačného zákona (zákon NR SR o rovnakom zaobchádzaní č. 365/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov). Predmetnou iniciatívou tiež MK SR napĺňa **základný cieľ v oblasti kultúry definovaný v rámci vládneho strategického dokumentu Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020** - rozvíjať aktívny prístup seniorov ku kultúre, podporovať rozvoj ich kultúrnych potrieb s cieľom motivovať ich k tvorbe kultúrnych hodnôt a tým aj k zmysluplnej tvorbe vlastného života, napomáhať ich začleneniu do spoločnosti a proces sociálnej inklúzie.

Zámerom dotačného programu v oblasti aktívneho starnutia je aktivizovať seniorov, zapájať ich do aktivít mladších generácií prostredníctvom kultúry a vytvoriť im priestor na kultúrnu seberealizáciu. Cieľom je podporiť proces aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami, klásať dôraz na dôstojne prežitý, nezávislý a plnohodnotný život, podporovať činnosti, ktoré pozitívne ovplyvňujú život seniorov, odstrániť stereotypy spojené s vekom a odbúrať bariéry.

Prístup senioriek a seniorov ku kultúre je často sťažený nízkymi finančnými príjmami, zdravotným stavom, predsudkami zo strany majority a tiež hlavne aj nedostatkom informácií o spoločenskom a kultúrnom živote. Problémy seniorov a senioriek je potrebné riešiť nielen v záujme zlepšenia kvality ich života, ale aj ich aktivizácie v záujme podpory procesu sociálnej inklúzie a zabezpečenia trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti.

Úlohou kultúry v oblasti ochrany kultúrnych práv senioriek a seniorov a aktívneho starnutia je podporiť odbúravanie bariér v prístupe senioriek a seniorov ku kultúre, k informáciám o kultúre, ako aj možnosť prezentovať pozitívny pohľad na starnutie ako aktívnu a v dôstojných podmienkach sa realizujúcu časť ľudského života. Zároveň je záujmom MK SR zintenzívniť vnímanie a prehĺbiť akceptáciu tejto skupiny populácie mladou generáciou prostredníctvom vytvárania príležitostí na podporu kultúrnych aktivít, ktoré by posilnili solidaritu medzi generáciami.

Podpora dostupnosti kultúry pre seniorky a seniorov v rezorte kultúry. MK SR sa prostredníctvom dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva zameriava na podporu nasledujúcich cieľov: uľahčenie prístupu ku kultúre (zľavy na vstupnom), podpora talentu a aktívna umelecká seberealizácia seniorov a senioriek (aktívna kultúra – tvorivé dielne, súťaže, prehliadky, výstavy); rozvíjanie neformálneho vzdelávania seniorov a senioriek v oblasti kultúry; podpora kultúrnych aktivít posilňujúcich medzigeneračné vzťahy (kultúrne aktivity s rôznymi cieľovými skupinami formou tvorivých dielní, prednášok v rámci neformálneho vzdelávania a pod.).

Štatistické údaje o dotačnom programe Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva za roky 2010 - 2015

Prehľad projektov z dotačného programu - Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva – podpora kultúrnych aktivít seniorov a na podporu aktívneho starnutia
Počet projektov/suma v rokoch 2010 – 2015 (v Eur)

Typ znevýhodnenia	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Seniori a aktívne starnutie	4/7 000	4/7 250	15/24 600	9/17 800	12/28 200	17/28 300

Stručný prehľad a charakteristika projektov podporených z dotačného systému Ministerstva kultúry SR - Dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva v roku 2015

Pozn.: Charakteristika jednotlivých projektov je spracovaná na základe informácií uvedených jednotlivými žiadateľmi v rámci žiadosti o dotáciu.

Tvorivé dielne s hlinou pre seniorov 6, OZ Annogallery (2 500 €). Zámerom projektu je prostredníctvom tvorivých dielní sprístupniť a rozvíjať kultúrne aktivity seniorov a starších osôb so zdravotným postihnutím. Náplňou tvorivého diania sú vybrané techniky a postupy práce s hlinou, výsledkom ktorých je vytvorenie vlastného keramického výtvoru. Ide o začlenenie seniorov do kultúrno – spoločenského života, objavovanie tvorivej seberealizácie a odbúravanie bariér v dostupnosti kultúry znevýhodnených skupín.

II. Celoslovenská prehliadka seniorov v prednese poézie a prózy, Jednota dôchodcov na Slovensku (1 500 €). Podujatie založilo tradíciu celoslovenských prehliadok poézie pre seniorov. V roku 2015 je venované významnému básnikovi Miroslavovi Váľkovi. Ide o jednoduchové podujatie, na ktorom sa stretnú seniori zo všetkých krajov Slovenska. Podujatie bude otvorené aj pre nečlenov Jednoty dôchodcov na Slovensku.

III. Celoslovenská výstava ručných prác seniorov 2015, Jednota dôchodcov na Slovensku (2 500 €). Ide najmä o výstavy ručných prác (vyšívanie, háčkovanie, paličkovanie, čipkárstvo), ale aj fotografií, ako aj tanečné podujatia, návštevy koncertov a divadelných podujatí s cieľom pritiahnúť aj mladú generáciu a zachovávať tradície aj pre budúcnosť. Výstava bude dvojdnovou celoslovenskou prehliadkou umeleckej tvorby seniorov a senioriek a koná sa v júni 2015.

XVI. Celoslovenská prehliadka speváckych súborov seniorov, Jednota dôchodcov na Slovensku (6 000 €). Ide o prehliadku živej kultúry - každoročnú celoslovenskú prehliadku speváckych súborov seniorov. Cieľom je vytvoriť príležitosť pre seberealizáciu seniorov. Celoslovenskému kolu predchádzajú okresné, regionálne a krajské prehliadky, čo je silnou motiváciou pre všetkých seniorov, nielen tých najlepších spevákov a spevácke súbory. Na XVI. celoslovenskú prehliadku plánujú pozvať aj súbory partnerskej organizácie dôchodcov z Českej republiky.

Seniori tvorivo - po stopách štúrovcov v Turci, Turčianske kultúrne stredisko v Martine (1 500 €). Jedným z hlavných zámerov tohto projektu je podporiť seberealizáciu seniorov, využiť ich skúsenosti, vedomosti a zručnosti nadobudnuté v živote a prostredníctvom ich vlastných aktivít pripomenúť odkaz štúrovskej generácie širokej verejnosti. Cieľom projektu je vlastná aktivita seniorov, ktorá bude za pomoci odborných lektorov pretavená do zozbieraného materiálu slúžiaceho na vytvorenie súhrnného bulletinu. Ten bude slúžiť aj na propagáciu turizmu v regióne Turiec. Zároveň bude slúžiť ako príručka pre starších ľudí v rámci pomoci pri rozhodovaní sa o možnostiach trávenia voľného času v prírode regiónu Turiec. Veľkou ambíciou projektu je tiež spracovať materiál, ktorý bude použitý na prezentáciu pre základné školy. Výsledkom projektu bude vydanie súhrnného bulletinu a výstava, ktorá bude detailne zachytávať hlavne obrazový materiál.

Seniori živá inšpirácia deťom, NOEMI n.o., Veľké Kostolany (1 000 €). Ide o výtvarnú dielňu pre seniorov - modelovanie podľa vlastnej fantázie. **Súčasťou projektu sú spoločné kreatívne dni s deťmi z materskej škôlky**, v rámci ktorého seniori spolupracujú s deťmi pri tvorbe umeleckých predmetov. Cieľom projektu je podporiť medzigeneračnú solidaritu a aktivizovať seniorov, podporiť ich kreativitu, podporiť ich v zmysluplnom využití ich voľného času. Tvorivá aktivita im poskytne nové impulzy, zároveň má aj terapeutický charakter - podporuje jemnú motoriku.

Svet nápadov - tvorivá farebná jar s enkaustikou, Hornozemplínske osvetové stredisko vo Vranove nad Topľou (300 €). V okrese Vranov nad Topľou je 20 základných organizácií

Klubov dôchodcov Slovenského zväzu zdravotne postihnutých, ktoré združujú 1865 členov. Cieľom projektu je prostredníctvom kreatívnej činnosti podporiť aktívne starnutie seniorov, prebudiť v nich pocit užitočnosti a seberealizácie. Cez tvorivé dielne chcú organizátori zapojiť **do aktívneho a zmysluplného využitia voľného času seniorov a tiež ľudí so zníženou pracovnou schopnosťou**, naučiť ich novým technikám a tiež prispieť k podpore procesu sociálnej súdržnosti. Výstupom bude výstava prác z tvorivých dielní.

Kreativita seniorov, "K-2000", Prievidza (1 000 €). Projekt stretnutí s umením pre seniorov je zameraný na uplatnenie ich výtvarnej kreativity a využitie expresívnych možností výtvarného umenia v ich seberealizácii. Projekt pozostáva z cyklu tvorivých dielní a dialógov o umení realizovaných s týždennou frekvenciou v priestoroch galérie a dvoch víkendových stretnutí spojených s relaxačnými arteterapeutickými cvičeniami pod vedením výtvarníkov z radov seniorov.

Stretnutie vo farbách – umelecká tvorivá činnosť seniorov - aktívne starnutie, Galantské osvetové stredisko (1 000 €). Projekt rozvíja v roku 2015 podmienky pre vzdelávanie a prezentáciu tvorivých umeleckých zručností seniorov z galantského regiónu, využívajúcich svoj voľný čas výtvarnými a fotografickými aktivitami. Ide o vzdelávanie prostredníctvom tvorivých umeleckých stretnutí a tiež prezentáciu umeleckej tvorby seniorov na verejnosti. Výnimočnosť tohto podujatia je aj v osobnom kontakte seniorov - autorov diel a návštevníkov, ktorí medzi sebou budú v parku pri prezentácii viesť „umelecký“, ale aj neformálny priateľský dialóg.

Kreatívne so seniormi - tvorivé dielne pre seniorov, Zemplínske osvetové stredisko v Michalovciach (1 000 €). Cez tradičnú ľudovú kultúru ponúknuť možnosť seberealizácie ľuďom v seniorskom veku. Cyklus tvorivých dielní bude zameraný na tradičné ľudové remeslá a textilné techniky. Základným cieľom je podpora aktívneho starnutia, zmena pohľadu majority na seniorský vek, odstraňovanie predsudkov voči seniorom, rozvoj talentu seniorov a podpora pocitu seberealizácie seniorov.

Babie leto - tvorivé dielne pre seniorov na vidieku, Tvorivý dom na vidieku n.o., Drienovec (1 000 €). Zámerom projektu je umožniť starším ľuďom žijúcim na vidieku zúčastniť sa kultúrnych aktivít - tvorivých dielní pre seniorov (podpora aktívneho starnutia). V priestore Artfarm si seniori pod vedením výtvarných lektorov vyskúšajú rôzne kreatívne činnosti. Stretnú sa aj s deťmi z marginalizovaných rómskych komunít (**medzigeneračný dialóg**), ktoré do Artfarm prichádzajú pravidelne a budú si môcť pri tvorivých činnostiach pomáhať navzájom – oživenie prirodzenej schopnosti starších odovzdávať skúsenosti mladšej generácii. Na záver stretnutia sa uskutoční výstava z vytvorených prác a vytlačí malá publikácia s fotodokumentáciou projektu.

Piece by piece (kúsok po kúske), OZ EUROSIA, Zvolen (1 000 €). Zámerom projektu je prostredníctvom zrealizovania tvorivých dielní sprístupnenie a rozvíjanie živej kultúry **seniorov a starších zdravotne znevýhodnených občanov**. Náplňou tvorivých aktivít je zrealizovanie ideového zámeru a zhotovenie nástenného keramického reliéfu, zloženého z mnohých kusov (pieces) a jeho prezentovanie formou trvalej inštalácie v interiéri. Účastníci projektu sú motivovaní, vidia hotové výsledky svojho snaženia. Aktívna účasť im napomáha v seberealizácii, ako aj ich integrácii do spoločnosti.

Strieborná reťaz – Festival porozumenia, Občianske združenie Bagar, Bratislava (3 000 €). Ide o pilotný projekt celoslovenskej prehliadky umeleckých aktivít seniorov v troch regiónoch

Slovenska a záverečným dvojdňovým festivalom v Bratislave za účasti **nielen seniorov, ale aj predstaviteľov ďalších znevýhodnených skupín obyvateľstva, najmä zdravotne postihnutých občanov a rómskych komunít.** Hlavným cieľom je vytvoriť základ reprezentatívnej a komplexnej prehliadky umeleckých aktivít seniorov, motivovať seniorov k tvorbe kultúrnych hodnôt a podporiť konkrétne prejavy inklúzie, porozumenia a solidarity.

Konfrontácie v ľudovom umení, OZ ŽAMPIK, Rožňava (1 500 €). Projekt je zameraný na prezentáciu tradičných techník výroby ľudových výrobkov seniorov a detí. Cieľom je usporiadanie tvorivých dielní, ktoré budú viesť samotní seniori, účastníkmi workshopov budú **deti a seniari**. Zámerom projektu je zmysluplné vyplnenie voľného času seniorov a sprostredkovať deťom na základných školách tradičné remeslá. Zámerom projektu je aj prezentácia starých techník ale s novým, súčasným dizajnom a v neposlednom rade je zámerom projektu trávenie voľného času detí spolu so seniormi. Výsledkom projektu bude aj výstava vytvorených výrobkov.

Skúsenosť s umením - povzbudenie pre ubolenú dušu, Renovatio – Nova, n.o., Banská Bystrica (1 000 €). Ide o projektové aktivity ako napr. rozvoj arteterapie, muzikoterapie, ergoterapie pre seniorov. **Do projektu sú zapojené aj deti z materskej školy.** Prostredníctvom podujatia môžu seniori prekonávať samotu a izolovanosť a radovať sa zo spoločne prežitého tvorivého dňa. Cieľom projektu je rozvoj umeleckého citenia a kognitívnych zručností seniorov.

Dotyky s históriou, Gemersko-malohontské osvetové stredisko v Rimavskej Sobote (1 000 €). Zámerom projektu je realizovať podujatie sprístupňujúce historické a kultúrne dedičstvo regiónu Gemera - Malohontu prostredníctvom cielených aktivít. Aktivitami v rámci projektu chcú organizátori priblížiť znevýhodneným skupinám obyvateľstva a sociálne vylúčeným spoločnostiam kultúrnu históriu regiónu a uľahčiť prístup týmto skupinám obyvateľstva k živej kultúre. Projekt je určený pre seniorov zo znevýhodnených skupín obyvateľstva a **deťom a mládeži zo sociálne vylúčených spoločností.**

SCHODY - príležitosť pre aktívne starnutie, Žilinská univerzita v Žiline (1 500 €). Jednou z významných aktivít Univerzity tretieho veku (ďalej len „U3V“) je vydávanie časopisu SCHODY. Ide o jediný seniorský časopis svojho druhu vydávaný U3V na Slovensku. Vychádza od roku 2010. **Redakčná rada je tvorená študentmi – seniormi.** Vzniká na základe ich dobrovoľníckej práce. Časopis v tlačenej podobe dostávajú zdarma všetci študenti U3V. Časopis Schody je reálnou ponukou dobrovoľníckej práce pre seniorov v oblasti ďalšieho vzdelávania a kultúry. Priamou cieľovou skupinou sú všetci študenti Univerzity tretieho veku Žilinskej univerzity študujúci v roku 2015 v rôznych študijných programoch a moduloch - predpokladaný počet 450, študenti ostatných 14 Univerzít tretieho veku združených v Asociácii univerzít tretieho veku a partneri Univerzity tretieho veku.

Dotačný program Nehmotné kultúrne dedičstvo a kultúrno-osvetová činnosť

Významnú úlohu pri podpore kultúrnych aktivít seniorov plní v rámci dotačného systému MK SR aj dotačný program Nehmotné kultúrne dedičstvo a kultúrno-osvetová činnosť. Program je zameraný na podporu uchovávanía, rozvíjania, prezentácie, propagácie a šírenia tradičnej ľudovej kultúry, amatérskej umeleckej tvorby, kultúrno-osvetovej činnosti a miestnej a regionálnej kultúry ako súčasť nehmotného kultúrneho dedičstva, a v roku 2015 aj na podporu projektov s tematickým zameraním na život a dielo Ľudovíta Štúra a s ním spojené kultúrno-historické udalosti v súvislosti s oslavami 200. výročia jeho narodenia (podpora uchovávanía, rozvíjania, prezentácie, propagácie a šírenia nekomerčnej umeleckej

tvorby). Dotačný program podporuje festivaly, prehliadky, súťaže, tvorivé dielne, vzdelávanie, sympóziá, semináre a výstavy, uchovávanie a osvojovanie si tradičných zručností, vznik a prezentáciu tvorby v oblasti tradičnej ľudovej kultúry, folklorizmu, amatérskeho umenia a kultúrnoosvetovej činnosti, vedecko-výskumnú a publikačnú činnosť.

Dotačný program Nehmotné kultúrne dedičstvo a kultúrnoosvetová činnosť – stručný prehľad a charakteristika projektov pre seniorov podporených v roku 2015

13. ročník Slovenského festivalu seniorských folklórnych súborov, OZ Kým žiješ, tancuj! (8 500 €) - Slovenský festival seniorských folklórnych súborov prezentuje kultúru Slovenska. Ide o podujatie, ktoré prináša návštevníkom kultúrne bohatstvo našich predkov, ktoré uchovávajú vo svojich programoch práve folklórne telesá z jednotlivých regiónov Slovenska. Vzťah k folklóru potom sprístupňujú mladšej generácii. Cieľom projektu je ukázať im tradície našich predkov, ich zvyky a obyčaje, krásu slova, spevu, hudby a tanca.

Nositelia tradícií 2015 – celoštátna súťaž a prehliadka folklórnych skupín, Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne (17 100 €) - Národné osvetové centrum z poverenia MK SR vyhlásilo na rok 2015 celoštátnu súťaž a prehliadku folklórnych skupín Nositelia tradícií 2015. Zámerom podujatia je aktivovať, predstaviť folklórne skupiny, výsledky ich práce smerujúce k oživovaniu miestnych tradícií, vyhľadávať a rekonštruovať neznáme alebo menej známe folklórne tradície, tvorivo spracovať folklórne prejavy do scénických výstupov. Prvý deň sa realizuje súťažná prehliadka víťazov krajských kôl a spoločenský večer pre účinkujúcich. Druhý deň sa uskutoční rozborový seminár a vyhlásenie výsledkov na spoločnom galaprograme, kde celoštátna súťaž a prehliadka Nositelia tradícií vyvrcholí. Celoštátnej súťaži Nositelia tradícií 2015 predchádzajú nasledujúce krajské súťaže: **Nositelia tradícií - krajská súťažná prehliadka folklórnych skupín**, Spišské osvetové stredisko v Spišskej Novej Vsi (3 200 €), **Nositelia tradícií - krajská súťažná prehliadka dedinských folklórnych skupín**, Stredoslovenské osvetové stredisko v Banskej Bystrici (3 200 €), **Nositelia tradícií - Vidiečanova Habovka - krajská súťažná prehliadka dedinských folklórnych skupín**, Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne (3 200 €), **Nositelia tradícií - krajská prehliadka folklórnych skupín**, Krajské osvetové stredisko v Nitre (1 700 €); **Nositelia tradícií - krajská súťaž a prehliadka folklórnych skupín**, Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici (2 000 €), **Nositelia tradícií - krajská súťažná prehliadka folklórnych skupín zvykoslovných**, Vihorlatské osvetové stredisko v Humennom (3 200 €). Podujatie Nositelia tradícií sa realizuje v trojročných intervaloch.

Najstarší zvonár v Hnilčíku - filmový dokument o najstaršom žijúcom zvonárovi v Hnilčíku, Spišské osvetové stredisko v Spišskej Novej Vsi (700 €). Zámerom projektu z etnologického hľadiska je prostredníctvom výskumu „oral history“ zdokumentovať a zachytiť zanikajúci kultúrny fenomén ručného zvonenia na Spiši. Hlavným cieľom je prostredníctvom amatérskej filmovej kamery a v spolupráci s Filmovým klubom existujúcim pri Spišskom osvetovom stredisku, vytvoriť filmový dokument o najstaršom žijúcom zvonárovi Štefanovi Leškovi z Hnilčíka. Ďalším cieľom je vytvoriť chýbajúci dokumentačný materiál o danej problematike, vhodný na prezentačné účely. Fenomén Tradičné ručné zvonenie na zvony a funkcia zvonárov bol v roku 2011 zapísaný do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Snahou je vytvoriť cyklus filmov o zvonároch na Spiši a pokračovať v projekte aj v ďalších rokoch.

Dotačný program Umenie - stručný prehľad projektov pre spisovateľov seniorov a spisovateľky seniorky podporených v roku 2015

V rámci dotačného systému v programe Umenie sa podporujú aj tvorivé aktivity slovenských umelcov v seniorskom veku. V podprograme Literatúra a knižná kultúra sú pravidelne pridelené dotácie na literárnu tvorbu autorov najstaršej slovenskej spisovateľskej generácie, ktorá zohrala významné miesto v našej literatúre, a dáva jej priestor umelecky sa vyjadriť i v pokročilom veku. V roku 2015 sa podporilo vydanie kníh týchto spisovateľov starších ako 70 rokov:

Štefan Moravčík (1943) – Vruby do medu – 2500 €, Štefan Moravčík (1943) – Chcete vidieť zlatú Bratislavu – 4500 €, Štefan Moravčík (1943) – Veselé potulky po svete – 4000 €, Ondrej Sliacky (1941) – Divy Slovenska II – 4 000 €, Pavel Branko (1921) – Úskalí a slasti jazyka – 3500 €, Anton Blaha (1934) – Manderla a Modrý Mauritius – 2000 €, Tomáš Janovic (1937) , Dušan Polakovič – Dvaja v jednom – 2200 €, Ján Buzássy (1935) – Slohy a stanze – 3000 €, Ivan Szabó (1939) – Takmer letné známosti – 2500 €, Dušan Šimko (1945) – Mramor a granit – 3000 €, Peter Jaroš (1940) – Nemé ucho, hluché oko – 5000 €, Ján Čomaj (1935) – Súboje s prekliatím – 3000 €, Rudolf Dobiáš (1934) – Perličky na slniečku – 5000 €, Katarína Habovštiaková (1929) – Rok má svoj krok – 3500 €, Ján Navrátil (1935) – Kráľ s gitarou – 4000 €, Libuša Friedová (1925) – Kytička s ružičkou – 4500 €, Jozef Žarnay (1944) – Časolet – 3500 €, Marta Šurinová (1944) – Záhada čarovného vajíčka – 4500 €, Viera Švenková (1937) – Anička a Smejko – 2500 €, Jaroslava Blažková (1933) – Minka a Pyžaminka – 2700 €, Jaroslav Rezník (1942) – Literárne hádanky – 2000 €, Jozef Pavlovič (1934) – Slováci a slová – 3000 €. Uvedené publikácie boli podporené v celkovej sume 74 400 €.

Doplňujúce informácie

Na podpore kultúrnych aktivít pre seniorov a podpore procesu aktívneho starnutia sa významnou mierou podieľajú aj rozpočtové a príspevkové organizácie MK SR. Jednou z najvýznamnejších je **Národné osvetové centrum** (ďalej len „NOC“). NOC v zmysle svojho poslania zameriava svoju pozornosť aj na vzdelávacie, záujmovo-umelecké a voľnočasové aktivity v oblasti starostlivosti o starších ľudí a pomáha zvyšovať kvalitu kultúrnej a spoločenskej úrovne života seniorov. NOC svojou činnosťou prispieva k vytváraniu možností seberealizácie ľudí v tretej fáze života, aktívneho zapojenia seniorov do kultúrnych aktivít s cieľom rozvíjať aktívny prístup seniorov ku kultúre, motivovať ich k zmysluplnej tvorbe vlastného života a napomáhať ich začleneniu sa do spoločnosti. NOC dlhodobo podporuje činnosť Akadémií III. veku, ako aj ďalších podujatí venovaných starším občanom, napr. Medzinárodného dňa starších ľudí, Mesiaca úcty k starším – využíva pravidelné celoslovenské porady, metodické návštevy i rôzne pracovné stretnutia. Inštitúcia každoročne udeľuje seniorkám a seniorom Poctu generálnej riaditeľky Národného osvetového centra a Medailu Daniela Gabriela Licharda pri významných jubileách za dlhoročnú prácu a prínos v kultúrno-osvetovej činnosti. NOC usmerňuje činnosť súborov a záujmových krúžkov, ktorých členmi sú seniori a seniorky – najmä v oblasti zborového spevu, folklórnych súborov, celoslovenských podujatí. NOC tiež podporuje seniorov a seniorky prostredníctvom Celoštátnej súťaže Slovenská kronika a vytvára tak priestor pre zapojenie starších ľudí do kronikárstva, tvorby monografií a dokumentácie miest a obcí na Slovensku.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby v rámci svojej činnosti aktívne spolupracuje, metodicky usmerňuje, propaguje i verejne prezentuje na mnohých podujatiach tradičné remeslá,

remeselníkov a ľudovoumeleckých výrobcov z celého Slovenska. K jedným z ich najvýznamnejších kultúrnych podujatí patrí festival tradičných remesiel a ľudových výrob Dni majstrov ÚLUV, ktorý sa koná v Bratislave od roku 1990. Festival predstavuje širokej verejnosti tradičné remeslá a remeselníkov z celého Slovenska, v rámci ktorých sú každoročne početne zastúpení aj seniori a seniorky. Podujatie prispieva k aktívnej tvorivej činnosti, osobnej prezentácii a v neposlednom rade i zlepšeniu finančnej situácie seniorov – remeselníkov a výrobcov za odpredaj svojich výrobkov. Prostredníctvom tvorivých dielní a predvádzania výroby rovnako napomáha k nadväzovaniu medzigeneračného dialógu. Podujatie je spojené s udeľovaním čestných titulov **Majster ľudovej umeleckej výroby**, ktorý sa udeľuje jednotlivcom za umelecký prínos a dosiahnuté výnimočné výsledky pri rozvíjaní konkrétneho výrobného postupu ľudovej umeleckej výroby a tradičných remesiel v súčasnosti. Je ocenením individuálnych zásluh pri zachovávaní unikátnych prejavov v oblasti ľudovej umeleckej výroby a tradičných remesiel v Slovenskej republike. Od roku 2014 udeľuje ÚLUV ocenenie spolu s MK SR. Medzi ocenenými sú vo veľkej miere zastúpené osobnosti z radov seniorov a senioriek.

Významnú pomoc pri sprístupňovaní kultúry seniorom a seniorkám poskytuje tiež **Slovenská knižnica pre nevidiacich v Levoči** (ďalej len „SKN“), ktorá zabezpečuje dostupnosť dokumentov v Braillovom písme a vo zvukovom vyhotovení zrakovo postihnutým seniorom a seniorkám prostredníctvom oddelení pre nevidiacich a slabozrakých vo verejných knižniciach SR, ako aj pravidelným donáškovým servisom kníh do domácností v mieste sídla SKN. SKN tiež sprístupňuje starším ľuďom zvukové nahrávky aktuálnych zákonov, vyhlášok, celonárodných programov a akčných plánov (z fondu odbornej literatúry) a organizuje vzdelávacie, záujmové a kultúrno-výchovné podujatia pre starších zrakovo postihnutých občanov v postproduktívnom veku.

Úlohy v predmetnej oblasti (vrátane poskytovania zliav na vstupnom) plnia aj ďalšie príspevkové a rozpočtové organizácie MK SR: Slovenské národné divadlo, Slovenský filmový ústav, Divadelný ústav, BIBIANA – medzinárodný dom umenia pre deti, Slovenská filharmónia, Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebandu v Levoči, Slovenská národná galéria, Slovenská národná knižnica, Slovenská ústredná hvezdáreň, Slovenské národné múzeum, Slovenské technické múzeum v Košiciach, Slovenský ľudový umelecký kolektív, Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici, Štátna vedecká knižnica v Košiciach, Štátna vedecká knižnica v Prešove, Umelecký súbor Lúčnica, Univerzitná knižnica Bratislava, Múzeum Slovenského národného povstania.

V predchádzajúcom období MK SR vytvorilo priestor pre podporu rovnosti príležitostí a zvyšovanie dostupnosti kultúry pre znevýhodnené skupiny prostredníctvom debarierizácie kultúrnych inštitúcií – išlo o **bezplatný vstup do kultúrnych inštitúcií** každú prvú nedeľu v mesiaci (v roku 2012 ho poskytovala len Slovenská národná galéria). V roku 2013 boli do predmetnej iniciatívy zainteresované už 4 rezortné inštitúcie: Slovenská národná galéria, Slovenské národné múzeum, Múzeum Slovenského národného povstania a Slovenské technické múzeum (spolu 37 kultúrnych objektov v správe týchto inštitúcií v rámci Slovenska). Opatrenie je platné aj na rok 2015 a bolo implementované príkazom ministra kultúry (príkaz ministra č. 2/2013). **V roku 2014 bola po celý rok bezplatne pre všetky cieľové skupiny prístupná Slovenská národná galéria** (ďalej len „SNG“). V roku 2014 boli všetky expozície a výstavy SNG v Bratislave a Pezinku bezplatné, čím sa zdvihla návštevnosť o viac ako 100 percent. Táto iniciatíva podporila proces vyrovnávania šancí v dostupnosti kultúry - rovnosť príležitostí a nediskriminácie smerom k znevýhodneným skupinám obyvateľstva.